

מקורות פרשת מקץ ה'תשפ"ד הגאונות של משפט שלמה

יקדים מה שהוא העיקר ויאחר את הטפל. ולכן האשה שדקדקה להקדים בלשונה בני החי קודם, עקר מגמתה שיהיה החי בנה, ואילו המקדמת בלשונה 'בנך המת' עיקר מגמתה שיהיה המת בן חברתה ולא שיהיה החי בנה. [לכן שלמה חוזר על טענותיהן 'זאת אומרת בני החי וזאת אומרת בנך המת', כדי לחדד ולוודא שזו מגמתן של כל אחת מהן]. ולברר זאת אמר 'קחו לי חרב', כי בזה יבורר מי הרוצה שיחיה ומי שתתרוצה שימות, וכן היה. **היום יום כד חשון:** בעניינים הרוחניים צריך להסתכל במי שהוא למעלה ממנו ולהתחנן לה' שיתן לו דעה טובה להתלמד ממנו וכוח ועוז שיוכל לעלות בעילוי אחר עילוי.

אגרות קודש יח עמוד קנז: במענה למכתבו... בו כותב אשר סובל מהעניין דקנאת סופרים, שמקנא חבריו המתמידים בלימוד יותר ממנו אף שגם נפשו חשקה בלימוד התורה בהתמדה ושקידה. ולפלא הדבר סגנון כתבו, שהרי אדרבה אמרו חז"ל 'קנאת סופרים תרבה חכמה' שלכן פשוט שעליו להרבות מדה האמורה [להרבות הקנאה!] על מנת להרבות בהתמדה ושקידה ועי"ז תתרבה הצלחתו בלימודים, וכבר ידוע מעלת מדה האמורה מיוסד על הכתוב 'ותקנא רחל באחותיה'.

4. הרבי מליובאוויטש בשיחת יחידות (נדפס בקונטרס 'ולשמך תן כבוד'): כוונת שלמה לא הייתה כמובן של 'גזורו' בפועל, אלא למצב חינוכי של 'גזורו': לחנך את הבן לשתי גישות גם יחד של קדושה ו'לעומת זה'. מצב כזה של חינוך לשני הפכים הוא יותר חמור מאשר חינוך רק ל'לעומת זה'. **ליקוטי שיחות א/184:** כיצד אומר אליהו 'עד מתי אתם פוסחים על שני הסעיפים... ואם הבעל לכו אחרינו?' היה לו לומר 'עד מתי אתם עובדים לבעל, לכו אחרי ה'?' אלא למרות שעבודה זרה חמורה יותר, אבל הפוסח על שני הסעיפים מתקשה לשוב. שכן: א. אינו מכיר בחטאו ומצטרף שלא חטא. ב. העובד עבודה זרה הוא טועה, אבל כללות עניין הרוחניות נוגע לו. אבל מי שפוסח על שני הסעיפים הוא מקולקל, שאינו נוגע דבר בפנימיותו. בדקות, הדבר קיים אצל מי שבכללות הוא ירא שמים, אבל מצד חשש הבריות שיאמרו עליו שהוא בטלן, הוא מבטל לפי שעה עניינים של תורה ומצוות ומתנהג לפי רוח הזמן. לאדם כזה קשה יותר לעשות תשובה, מהטעמים האמורים.

1. פרשת מקץ: ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חלם ... ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלוקים אותך את כל זאת, אין נכון וחכם כמוך: אתה תהיה על ביתי ועל פִּיך ישק כל עמי. הפטרת מקץ: ויקץ שלמה והנה חלום ... אז תבאנה שתיים נשים זנות אל המלך ותעמדנה לפניו ... וישמעו כל ישראל את המשפט אשר שפט המלך ויראו מפני המלך כי ראו כי חכמת אלוקים בקרבו לעשות משפט.

2. מלכים א ג: אז תבאנה שתיים נשים זנות אל המלך ... ותאמר האשה האחת כי אדני אני והאשה הזאת ישבת בבית אחד ואלד עמה בבית ... ואנחנו יחדו אין זר אתנו בבית ... וימת בן האשה הזאת לילה אשר שכבה עליו: ותקם בתוך הלילה ותקח את בני מאצלי ואמתך ישנה ותשכיבהו בחיקה ואת בנה המת השכיבה בחיקי: ואקם בבקר להיניק את בני והנה מת ואתבונן אליו בבקר והנה לא היה בני אשר ילדתי: ותאמר האשה האחרת לא כי בני החי ובנך המת וזאת אמרת לא כי בנך המת ובני החי ... ויאמר המלך קחו לי חרב ויבאו החרב לפני המלך: ויאמר המלך גִּזְרו את הילד החי לשנים ותנו את החצי לאחת ואת החצי לאחת: ותאמר האשה אשר בנה החי אל המלך כי נכמרו רחמיה על בנה ותאמר כי אדני תנו לה את הילוד החי והמת אל תמיתוהו וזאת אמרת גם לי גם לך לא יהיה, גִּזְרו.

מלבי"ם: מה היה עושה אם הייתה השנית חכמה ומבינה הערמה ומבקשת גם כן שיחיה אותו? **קהלת רבה יטז:** אמר רבי יהודה אמר רבי אלעאי: אילו הייתי שם, הייתי כורך על צוארו [של המלך] גיזי צמר [וחונק אותו]. כשהוא אומר 'קחו לי חרב', אילולי [שאמו האמתית] התמלאת עליו רחמים, כבר נהרג [הילד]. ועל אותה שעה אומר [שלמה בספר קהלת יטז]: 'אי לך ארץ שמלכך נער'. **מדרש שם:** 'אז תבאנה שתיים נשים' - ר' מאיר אומר: רוחות היו [ולא בשר ודם]. מכות כג: שמא מערימה [שאמרה "תנו לה את הילד החי והמת אל תמיתוהו"?]. אלא בת קול יצאה ואמרה היא אמו. **חיד"א צוארי שלל הפטרתנו:** הדבר קשה ביותר, מה האכזריות הזו? תיקח לה חי, כי על זה באת?

3. שם: ותאמר האשה האחרת לא כי בני החי ובנך המת וזאת אמרת לא כי בנך המת ובני החי: ויאמר המלך זאת אמרת זה בני החי ובנך המת וזאת אמרת לא כי בנך המת ובני החי - **מלבי"ם:** אמרה הנתבעת בלשון 'בני החי ובנך המת', והתובעת אמרה בהיפך: 'בנך המת ובני החי', והכלל בלשון שהארם